

Μαλαματή Δίτσιου, Δρ. Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,

Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ' Δ/νσης ΔΕ Αθήνας,

Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ

Σε μια συνοπτική αναδρομή για το πως προέκυψε η έννοια της Βιωσιμότητας ή Αειφορίας, και η αντίστοιχη εκπαίδευση, πάμε πίσω στα μέσα της δεκαετίας του '80 με το Brundtland Report (1987), οπότε και διατυπώνεται για πρώτη φορά ο όρος «Αειφορία ή Βιωσιμότητα», ως ανταπόκριση στην ανάγκη για

- βελτίωση της ποιότητας ζωής,
- την οικολογική προστασία,
- την κοινωνική δικαιοσύνη
- και την οικονομική ισότητα.

Συνεχίζουμε με το κεφάλαιο 36 της Agenda 21, στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (Ρίο, 1992), οπότε και διατυπώνεται ο σημαντικός ρόλος της Εκπαίδευσης για την επίτευξη της Βιωσιμότητας. Συνεχίζουμε με την Διάσκεψη Ρίο +5, 1997, όπου διαπιστώνεται ότι η εκπαίδευση παραμένει η παραμελημένη προτεραιότητα του Ρίο.

Ακολουθεί η Διεθνής Διάσκεψη της Θεσσαλονίκης, 1997, συνεργασία της UNESCO και της Ελληνικής κυβέρνησης, στη Διακήρυξη της οποίας μεταξύ άλλων επισημαίνεται ότι:

α) ότι οι συστάσεις και τα σχέδια δράσης των προηγούμενων διεθνών διασκέψεων για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) ισχύουν ακόμη αλλά δεν έχουν πλήρως αξιοποιηθεί,

β) ότι η ΠΕ όπως αναπτύχθηκε στο πλαίσιο των συστάσεων της Τιφλίδας και όπως έχει εξελιχθεί, της επιτρέπεται να αναφέρεται και ως **Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία**, και

γ) επιβεβαιώνεται μεταξύ άλλων:

- Ότι «η έννοια της αειφορίας περιλαμβάνει, όχι μόνο το περιβάλλον, αλλά επίσης τα προβλήματα της φτώχειας, του πληθυσμού, της υγείας, της εξασφάλισης τροφής, της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ειρήνης»
- Η ανάγκη για επαναπροσανατολισμό του συνόλου της εκπαίδευσης προς την αειφορία.

Τον Δεκέμβριο του 2002 ανακοινώνεται από την UNESCO η έναρξη της Δεκαετίας, 2005-2014, της Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (EBA). Τέλος ανακοινώνεται επίσημα από την Υπουργό Παιδείας μας, με την ευκαιρία της ημέρας Περιβάλλοντος, σε ειδική συνέντευξη τύπου (6 Ιουνίου 2005), η εισαγωγή της Δεκαετίας, 2005-2014, στην Εκπαίδευση. Η EBA είναι γεγονός. Έχει συμπεριληφθεί στις εγκυκλίους του ΥΠΕΠΘ που αφορούν τις καινοτόμες δράσεις στην εκπαίδευση και έχουν οργανωθεί ήδη οι πρώτες σχετικές συναντήσεις.

Η υιοθέτηση της Δεκαετίας από το ΥΠΕΠΘ θέλουμε να ελπίζουμε ότι δίνει την ευκαιρία να αντιμετωπιστεί η EBA με ένα υπεύθυνο, συμμετοχικό και επιστημονικό τρόπο προς όφελος όλης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Γιατί αν και η EBA ξεκίνησε ουσιαστικά από το Ρίο, τα σχετικά επιτεύγματα μέχρι σήμερα στον τομέα της Εκπαίδευσης σε διεθνές επίπεδο κρίνονται πενιχρά.

Μαλαματή Δίτσιου, Δρ. Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,

Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ' Δ/νσης ΔΕ Αθήνας,

Τι είναι η Αειφορία ή η Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΒΑ) - Με ποιο τρόπο μπορεί να γίνει πραγματικότητα

Τι εννοούμε όταν λέμε ΒΑ και πως μπορεί να γίνει πραγματικότητα

- **Ενίσχυση της ειρήνης**

Με τον πόλεμο καταπατούνται με εξαιρετικά βίαιο τρόπο τα ανθρώπινα δικαιώματα και πρωταρχικά το δικαίωμα στη ζωή, οι χώρες αποσυντονίζονται με αποτέλεσμα να μη μπορούμε να μιλάμε για κοινωνική και οικονομική πρόοδο. Επομένως η προσπάθειά μας για ενίσχυση της ειρήνης συμβάλλει στην επίτευξη του σκοπού της ΒΑ

- **Μάχη εναντίον του φαινομένου θερμοκηπίου**

Η διεθνής κοινότητα κινητοποιείται για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα. Λαμβάνονται μέτρα για την προστασία του πλανήτη από τις αρνητικές του συνέπειες που προκαλούνται από την αέρια ρύπανση (μεταφορές, βιομηχανίες και μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας), όπως κλιματική αλλαγή, άνοδο του επιπέδου των θαλασσών και αλλαγή των θαλασσίων ρευμάτων). Για να αφήσουμε μια βιώσιμη κληρονομιά στις επόμενες γενιές οφείλουμε να συμμετέχουμε στην προστασία του.

- **Μείωση των ανισοτήτων Βορρά/ Νότου και μάχη εναντίον της φτώχειας**

- **Μάχη εναντίον της περιθωριοποίησης των γυναικών**

Ο εγγραμματισμός των γυναικών συμβάλλει ουσιαστικά στην εξασφάλιση της ποιότητας ζωής της οικογένειάς τους: τα παιδιά τρέφονται και φροντίζονται καλύτερα και παρακολουθούν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι μητέρες μπορούν να συμμετάσχουν στο οικονομικό εισόδημα και στη ζωή της κοινότητας.

- **ΒΑ σημαίνει να έχουμε ένα διαφορετικό όραμα για τον κόσμο**

Η ΒΑ είναι μια έννοια σε συνεχή εξέλιξη που έχει άμεση σχέση με τη βελτίωση ζωής του καθένα από μας συμπεριλαμβανομένων των επόμενων γενιών, και συμφιλιώνει την *οικονομική μεγέθυνση, την κοινωνική ανάπτυξη και την περιβαλλοντική προστασία*. Η βελτίωση της ποιότητας ζωής είναι αυτονόητο ότι διαφέρει από ήπειρο σε ήπειρο και από χώρα σε χώρα. Και βέβαια καμία ήπειρος από μόνη της, κυβέρνηση, θεσμός ή άτομο μπορεί να το πετύχει από μόνο του. Η φύση των προκλήσεων είναι τέτοια που απαιτεί παγκόσμια, συλλογική και ατομική δέσμευση.

Η βελτίωση της ποιότητας ζωής απαιτεί μια αλλαγή στη μάθησή μας. Γιατί όπως λέει ο γενικός διευθυντής Matsuura η εκπαίδευση δεν αποτελεί μόνο σκοπό από μόνη της, αλλά είναι ένα από τα πιο ισχυρά εργαλεία που διαθέτουμε για να επιφέρουμε τις απαιτούμενες αλλαγές που απαιτεί η ΒΑ.

Γιατί μια δεκαετία για την Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη;

Η εκπαίδευση μπορεί να παίξει το ρόλο του κινητήρα της αλλαγής.

Τι περιμένουμε από την Δεκαετία;

Η ΕΒΑ θα βοηθήσει τους πολίτες να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του παρόντος και του μέλλοντος, και τις κυβερνήσεις να πάρουν ανάλογες αποφάσεις για ένα πιο βιώσιμο κόσμο.

Οι συμμετέχοντες θα

- αποκτήσουν δεξιότητες (όπως κριτική και δημιουργική σκέψη, επικοινωνία, επίλυση συγκρούσεων, επίλυση προβλήματος και αποτίμηση προγραμμάτων) προκειμένου να είναι σε θέση να λάβουν ενεργό ρόλο και να συνεισφέρουν στη ζωή της κοινότητας
- σέβονται τον πλανήτη γη και τη ζωή σε όλη την ποικιλότητά της
- δεσμευθούν στην προώθηση της δημοκρατίας στην κοινωνία, χωρίς καμία εξαίρεση, σε μια κοινωνία όπου επικρατεί ειρήνη

Αυτό το όραμα του κόσμου δεν είναι μια ουτοπία αλλά ένα ιδανικό προς την κατεύθυνση του οποίου όλοι συνεισφέρουμε,

- λαμβάνοντας υπόψη την εκπαίδευση για τη ΒΑ
- δημιουργώντας δημόσια ευαισθητοποίηση για τη σπουδαιότητα της ΒΑ
- προσφέροντας συχνή και ουσιαστική κάλυψη της ΒΑ από τα ΜΜΕ.

Πως θα υλοποιηθεί η δεκαετία;

Για να επιτευχθούν οι στόχοι που προαναφέρθηκαν, η Δεκαετία θα εστιαστεί:

- ▶ στην προώθηση και βελτίωση της εκπαίδευσης
- ▶ στον επαναπροσανατολισμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων (από το νηπιαγωγείο έως το πανεπιστήμιο)
- ▶ στην καλλιέργεια δημόσιας κατανόησης και ευαισθητοποίησης (απαιτείται εκπαίδευση όλης της κοινωνίας και υπεύθυνη δέσμευση των ΜΜΕ για την ενθάρρυνση του ενημερωμένου και ενεργού πολίτη)
- ▶ στην παροχή πρακτικής/ βιωματικής κατάρτισης/ επιμόρφωσης

Ποιες είναι οι κατάλληλες πρακτικές;

- ◆ ανάπτυξη κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- ◆ εκπαίδευση με χρήση της τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνίας
- ◆ αλλαγή τρόπου ζωής των νέων των δυτικών κοινωνιών
- ◆ ενίσχυση του ρόλου των πόλεων

Ποιες είναι οι προκλήσεις;

Σύμφωνα με την UNESCO, η Δεκαετία θέτει τις ακόλουθες προκλήσεις προκειμένου να πετύχει τους στόχους της:

- ▶ να μην περιοριστούμε στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, αλλά να επεκτείνουμε τον τρόπο σκέψης μας και τις πρακτικές μας
- ▶ να εξετάσουμε τι έχουν κάνει άλλες χώρες στον τομέα αυτό, να αξιολογήσουμε και να κοινοποιήσουμε τα αποτελέσματά τους
- ▶ να κινητοποιήσουμε τα ΜΜΕ, που αποτελούν ένα ισχυρό μέσο για την ευαισθητοποίηση και διάδοση των αρχών και των αξιών της ΒΑ
- ▶ να δημιουργήσουμε συνεργασίες ανάμεσα σε πρωτοβουλίες και προγράμματα - μόνο ενωμένοι είναι δυνατόν να οικοδομήσουμε ένα βιώσιμο κόσμο για μας και τις γενιές που θα έλθουν